

PERSBERICHT Tijdsbestedingsonderzoek TOR13

Onderzoeksgroep TOR – Vrije Universiteit Brussel

VUB BRUSSEL – Tussen januari 2013 en februari 2014 hield een steekproef van 3.260 Vlamingen tussen 18 en 75 jaar (getrokken uit het Rijksregister) hun dagelijkse tijdsbesteding gedurende een volle week bij in een online dagboekje. In dit dagboekje noteerden ze niet alleen wat ze deden, maar voor alle activiteiten ook waar deze plaats vonden, het eventuele vervoermiddel bij verplaatsingen en de personen met wie ze spraken tijdens deze activiteiten. Voor en na het dagboekje vulden de respondenten een vragenlijst in. Deze dagboekgegevens uit 2013 zijn vergelijkbaar met eerder verricht tijdsbestedingsonderzoek uit 1999 (TOR99) en 2004 (TOR04).

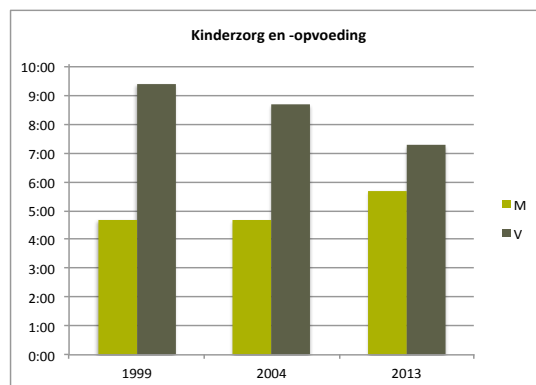
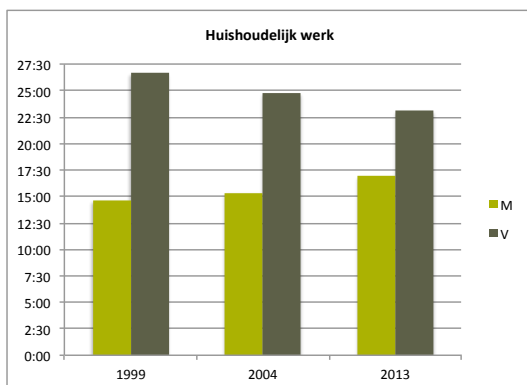
Al deze onderzoeken werden uitgevoerd door de onderzoeksgroep TOR van de Vakgroep Sociologie aan de Vrije Universiteit Brussel.

De eerste resultaten van het tijdsbestedingsonderzoek TOR13 zijn nu vrijgegeven. Hieronder worden een aantal opmerkelijke bevindingen thematisch samengevat.

Verschillen tussen mannen en vrouwen nemen verder af, maar de verdeling van het werk blijft traditioneel

De traditionele rolverdeling van mannen en vrouwen blijft ook in 2013 nog duidelijk zichtbaar in de tijdsbesteding van mannen en vrouwen. Mannen tussen 18 en 75 jaar spenderen wekelijks 9,5 uur meer aan betaalde arbeid dan vrouwen en 5,5 uur meer aan vrije tijd, terwijl vrouwen wekelijks bijna 8 uur meer besteden aan huishoudelijk werk en kindercare en opvoeding. De verschillen worden wel aanzienlijk kleiner over de tijd: mannen verrichten in 1999 nog 12u per week meer betaald werk en hadden ruim 7u per week meer vrije tijd, vrouwen deden in 1999 nog ruim 15u per week meer onbetaald werk (huishoudelijk werk en kindercare en -opvoeding) dan mannen. Onderstaande grafieken illustreren hoe de tijd die vrouwen en mannen aan huishoudelijk werk en kindercare en -opvoeding besteden naar elkaar is toegroeid over de laatste 15 jaar.

Evolutie duur per participant (u:mm per week) huishoudelijk werk en kindercare en -opvoeding voor mannen en vrouwen

Ook andere verschillen tussen mannen en vrouwen blijven overeind: vrouwen slapen 2,5 uur per week meer dan mannen en besteden 2 uur per week meer aan persoonlijke verzorging.

Mannen delen de keuken, maar vrouwen blijven er de baas

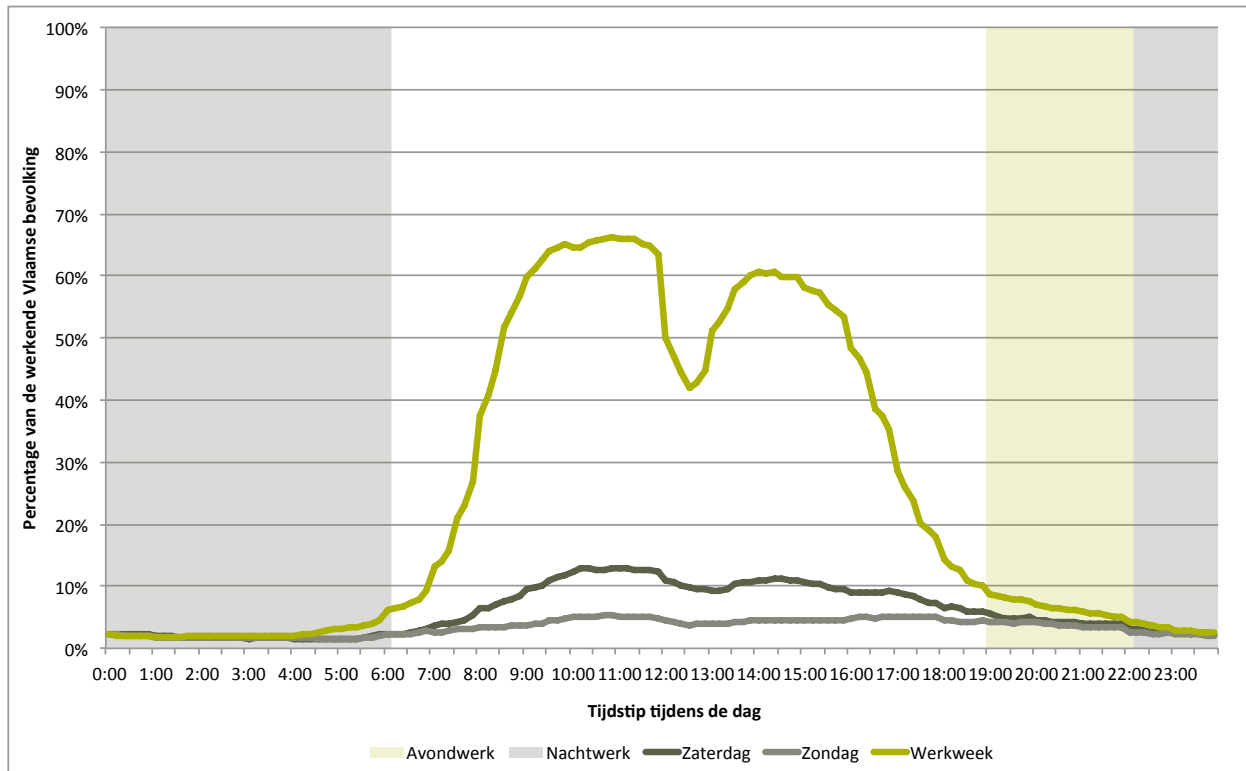
De afgelopen jaren is er een duidelijke opmars van mannen in de keuken (van 50,7% in 1999 naar 66,9% in 2013 die een kookactiviteit registreren tijdens een willekeurige week), terwijl het aandeel vrouwen dat kookt nagenoeg stabiel is gebleven (92,9% in 1999; 89,8% in 2013). Bij mannen neemt de tijd die ze aan koken besteden toe over de jaren (mannen die koken spendeerden in 1999 per week gemiddeld 2u34' aan koken, in 2013 3u11'), bij vrouwen neemt de tijd besteed aan koken af (vrouwen die koken wijdden in 1999 per week gemiddeld 6u aan koken, in 2013 nog 5u03'). Ondanks dat de kloof tussen mannen en vrouwen in de keuken kleiner wordt, blijft het dagdagelijkse koken wel een vrouwenzaak. 44% van de vrouwen kookt vijf of meer dagen in de week tegenover 17% van de mannen. Het klassieke rollenpatroon in de keuken blijft dan ook overeind. Een derde van de mannen laat zijn keukenschort links liggen en kookt anno 2013 helemaal niet, bij vrouwen is dit slechts 10%. Bovendien spenderen vrouwen op weekbasis gemiddeld 2,5 uur meer aan koken (4u32') dan mannen (2u08').

Iets minder werken en iets minder op afwijkende tijden

De gemiddelde arbeidsduur neemt iets af in vergelijking met 1999 en 2004. Dit is een gevolg van de daling van de werktijd bij mannen, want vrouwen werken even lang als in 2004 en iets langer dan in 1999. Het verschil tussen vrouwen en mannen in de tijd besteed aan betaalde arbeid is dan ook kleiner geworden. Werkende mannen besteden in 2013 gemiddeld 39u31' per week aan betaalde arbeid (inclusief verplaatsingen van en naar het werk), werkende vrouwen 31u39' per week. Het percentage 18 tot 75-jarigen dat minstens één uur betaald werk verricht tijdens een willekeurige week neemt licht toe bij zowel mannen (72% in 2013) als vrouwen (60% in 2013).

In vergelijking met 1999 en 2004 is het werken op atypische werktijden nog wat verder afgenomen. 86,5% van de totale werktijd gebeurt op normale werktijden (op weekdays tussen 6 en 19 uur). Nachtwerk en zondagswerk blijven heel uitzonderlijk.

Verdeling van percentage van de werkende Vlaamse bevolking van 18-75 jaar over een weekdag dat werkt tijdens de dag, avond en nacht op een weekdag, zaterdag en zondag voor 2013 (werkend=minstens 1 uur werk geregistreerd in de referentieweek).

Televisie overklast de nieuwe media

De grote toename in het internetgebruik en de digitalisering gaf aanleiding tot een grote toename van het gebruik van nieuwe media over de afgelopen 10 à 15 jaar. We zijn vaker achter de computer te vinden en besteden meer tijd op sociale netwerksites als Facebook en Twitter. Toch domineren de traditionele media als radio en televisie nog altijd. Van de 20u39' die we per week gemiddeld aan media spenderen (als hoofdactiviteit, dus niet luisteren naar de radio tijdens het werk of TV kijken tijdens het eten), zitten we 13u36' voor de buis. Surfen op het internet, sociale netwerken, winkelen op het internet, internetbankieren, ... nemen gemiddeld 2u11' per week in beslag. Wat verder opvalt is de continue afname van het aantal Vlamingen tussen 18 en 75 jaar dat leest (boeken, kranten, tijdschriften, ...). In 1999 registreerde nog 66,7% van de mannen en 70,2% van de vrouwen lezen als activiteit, in 2013 is dat gedaald tot respectievelijk 48,7% en 59,4%. Degenen die wel nog lezen, spenderen hier nog evenveel tijd aan als vroeger. Bovendien geven ze ook nog altijd de voorkeur aan gedrukte media boven digitaal lezen.

Traditionele vormen van sociaal contact onder druk

Het online contact (sociale netwerksites, mail, videobellen, ...) blijft bij jongeren relatief stabiel tussen 2004 en 2013, terwijl we bij 40-plussers een inhaalbeweging zien. Inmiddels besteden 55-plussers hier ongeveer evenveel tijd aan als 18- tot 25-jarigen (2 tot 2u30' per week), terwijl het digitaal communiceren bij 25- tot 39-jarigen amper 1u16' en bij 40 tot 54-jarigen 1u49' per week bedraagt. De participatiegraad voor communiceren via de computer is verdubbeld sinds 2004, wat te wijten is aan de toename ervan bij ouderen. Traditionele vormen van sociaal contact, zoals praten en op bezoek gaan, verliezen dan juist weer aan populariteit sinds 1999. In 1999 besteedde de Vlaming gemiddeld 5u26' aan op bezoek gaan, bezoek ontvangen, feest, receptie, ... in 2013 is dit gedaald tot 4u29'. Op bezoek gaan blijft wel de populairste vorm van sociaal contact: dit was zo in 1999, 2004 en in 2013.

Meer tijd voor contacten bij het ouder worden ... en toch meer alleen

Gemiddeld hebben 55-plussers meer tijd voor activiteiten die gericht zijn op sociaal contact (praten, bezoek, feest, telefoneren, verenigingsleven ...) dan de gemiddelde Vlaamse bevolking tussen 18 en 75 jaar; de tijd besteed aan sociale contacten ligt zelfs nog hoger bij de 65 tot 75-jarigen. Het is opvallend dat ouderen actiever participeren aan het verenigingsleven en dat ook hier de participatie van 65 tot 75-jarigen toeneemt. Toch zijn ouderen ook meer alleen, wat vooral een gevolg is van het wegvallen van de 'werkgerelateerde' contacten. Daar staat tegenover dat ouderen meer tijd samen met inwonende en niet-inwonende familie en met burens doorbrengen. De tijd die ze samen spenderen met vrienden en kennissen neemt af. Het lijkt er dus op dat vooral de tijd die ouderen met de naaste omgeving doorbrengen, toeneemt. Ouderen brengen meer tijd thuis door dan de gemiddelde Vlaming. Hun mobiliteit neemt vooral af na 65 jaar.

Meer sport in de vrije tijd

Mannen vullen hun vrije tijd actiever in dan vrouwen, het aandeel sportieve activiteiten binnen hun vrije tijd is 5,8% (of 1u43' per week), bij vrouwen is dat 4,0% (of 57 minuten per week).

De sportparticipatie is ongeveer verdubbeld over de periode 1999-2013. In 1999 noteerde 19,9% van de respondenten minstens één sportactiviteit tijdens een willekeurige week, in 2013 is dat gestegen naar 38,8%. De tijd die sportievelingen aan sport besteden is echter licht gedaald: van gemiddeld 4u03' per week naar 3u35'.

De drukke leeftijd wordt drukker

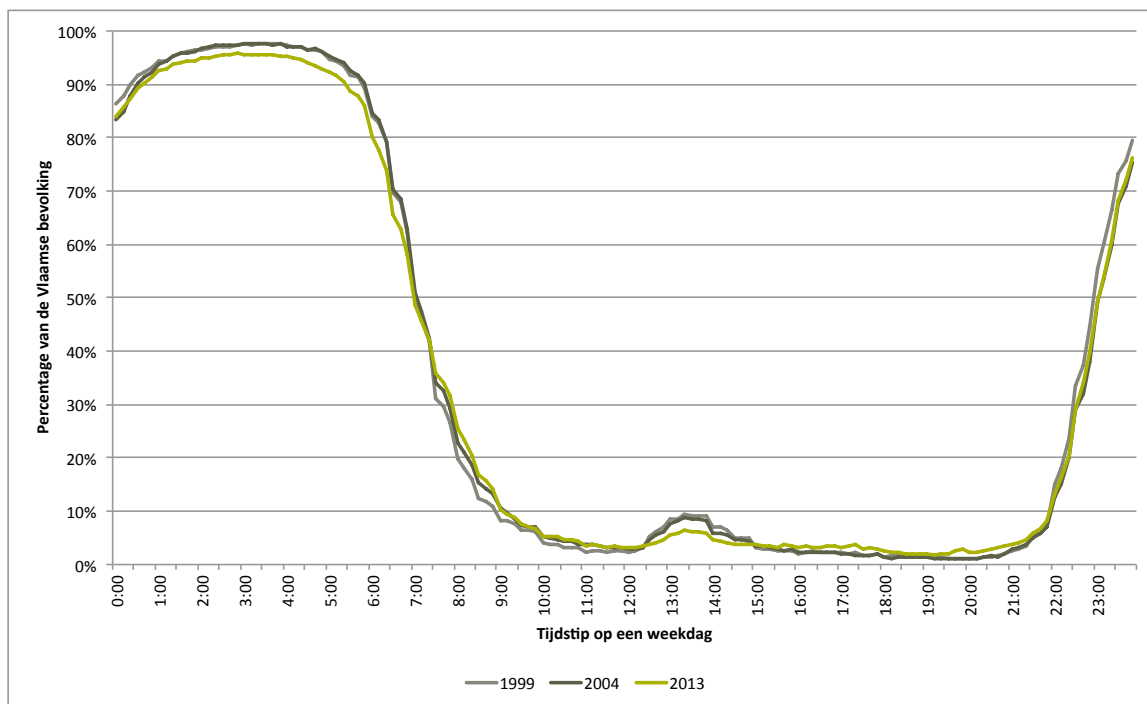
De tijdsdrukervaring van Vlamingen is gestegen tussen 1999 en 2013. Vooral ouders met jonge kinderen (jonger dan 7 jaar) geven aan veel tijdsdruk te ervaren. We zien dat deeltijds werkenden een hogere tijdsdruk ervaren dan voltijds werkenden. De verklaring hiervoor is dat de populatie deeltijds werkenden in Vlaanderen grotendeels uit vrouwen met jongere kinderen bestaat. Van hen wordt nog steeds verwacht dat zij naast hun betaalde arbeid ook

een groot deel van de gezinsarbeid op zich nemen. Het is deze combinatie van arbeid en gezin die maakt dat zij meer tijdsdruk ervaren. De leeftijdscategorie 25 tot 54 jaar, die vaak verschillende ambities combineert (een carrière uitbouwen, een gezin starten, een huis inrichten of verbouwen, etc.), ervaart niet alleen de meeste tijdsdruk in vergelijking met de andere leeftijdscategorieën, maar zij is ook de enige groep waarin de subjectieve tijdsdruk toeneemt tussen 2004 en 2013.

Collectieve individualisten

Alle flexibilisering en individualisering ten spijt, wordt ons dagelijks leven nog altijd gekenmerkt door een rigide tijdsstructuur: vele activiteiten of handelingsferen hebben hun vaste plaats in de weekdag. Tussen 22u en 22u30 gaan we massaal slapen, dat is in 2013 niet anders dan in 1999 en 2004. Om middernacht ligt 80% van de Vlaamse bevolking in bed en om 3u 's nachts 95%. Werken doen we dan weer overdag: tussen 8u en 12u is 40% van de Vlaamse bevolking aan het werk en in de namiddag iets minder (voornamelijk door deeltijds werk bij vrouwen). Door de stijgende werkzaamheidsgraad bij zowel mannen als vrouwen, liggen deze percentages iets hoger in 2013 dan in 2004 en 1999, maar de timing van het werk blijft onveranderd stabiel over de jaren. Net als in 1999 en 2004 loopt de werkdag vanaf 17u dan ook op zijn einde en in de avond en nacht werkt slechts een paar procent. TV-kijken doen we nog steeds vrijwel enkel 's avonds tussen 19u en 23u. In 2013 zit zo'n 45% van de Vlamingen tussen 21u en 22u voor de TV. Dat is slechts een paar procent minder dan in 2004 en 1999. Tot slot liggen ook de maaltijden onveranderd vast tijdens de dag: de piek van het ontbijt ligt rond 8u, de lunch valt tussen 12u en 13u30 en vanaf 18u gaat de Vlaming aan tafel voor de avondmaaltijd.

Het collectieve ritme van de slaap: Verdeling van percentage van de Vlaamse bevolking van 18-75 jaar over een weekdag dat slaapt voor 1999/2004/2013.

MOTUS-loketfunctie

De Onderzoeksgroep TOR stelt haar tijdsbestedingsgegevens die verzameld werden in 1999, 2004 en 2013 via een webpagina ter beschikking. De website www.tijdsonderzoek.be biedt de mogelijkheid om zelf tabellen te maken die een overzicht geven van de tijdsbesteding van Vlamingen tussen 18 en 75 jaar voor de drie bevroegde periodes.

Ontdekuwtijd.be

In 2013 hielden 3.260 respondenten hun tijdsbesteding bij in een dagboekje. Wens je ook je eigen tijd te ontdekken? Dat kan! Via de website www.ontdekuwtijd.be kan je gedurende een dag een online dagboekje bijhouden (via de computer en/of via de MOTUS-app). Na het afronden van het dagboekje krijg je een overzicht van je eigen tijdsbesteding en kan je die vergelijken met die van anderen.

Contact:

Ignace Glorieux: Ignace.Glorieux@vub.ac.be

Persdienst Vrije Universiteit Brussel

Sicco Wittermans
Tel. 02-629 21 37
Sicco.Wittermans@vub.ac.be

Peter Van Rompaey
Tel. 02-629 21 36
Peter.Van.Rompaey@vub.ac.be

